

ПОВІДОМЛЕННЯ. ДОДАТКИ. НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Ірина Мисловська

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

ЕКОНОМІЧНИЙ СТИЛЬ МИСЛЕННЯ ЯК КОМПОНЕНТ ЖИТТЄВОГО СВІТУ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ (ТЕЗИ)

© Мисловська І., 2008

Економічне мислення – це система поглядів людини на закономірності економічного розвитку, сутність економічних явищ і процесів та причини їхнього виникнення. Економічне мислення виступає водночас як діалектичне поєднання і взаємодія економічних знань, ідей, теорій тощо в економічній системі. Економічне мислення є структурним елементом мислення людини взагалі. Зміст економічного мислення людини зумовлений низкою факторів: типом існуючих суспільних відносин (економічних, соціальних, політичних, культурних, характером законодавчої бази тощо), умовами життя людини, місцем у соціальній структурі та ін. Визначальним фактором змісту економічного мислення є характер існуючих відносин власності, місце людини у суспільному поділі праці, рівень її освіти. Найважливішими елементами економічного мислення є уміння знаходити оптимальні для зростання ефективності окремого підприємства, галузі народного господарства, варіанти розвитку, оволодіння найновішими прийомами технологічних, проектно-конструкторських розробок, техніко-технологічна культура, орієнтація на найраціональніше використання економічних і природних ресурсів тощо. Правильне економічне мислення забезпечує раціональне управління діями людини на робочому місці, у масштабі підприємства (об'єднання), галузі народного господарства.

Розрізняють економічне мислення шаблонне, коли рішення приймається за звичаєм, на рівні здорового глузду, і творче, яке пов'язане з виробленням нових методів розв'язання певних завдань та досягнення мети, критичним підходам до існуючих економічних форм тощо.

Економічне мислення і економічна практика перебувають у діалектичній взаємодії, тобто взаємообумовленості, взаємопроникненні, взаємозбагаченні. Визначальним у цій взаємодії є економічна практика. Водночас економічне мислення справляє активний зворотний вплив на практику, стимулює економічну діяльність людей, реалізується в ній.

Економічному мисленню властиві свої закони розвитку і внутрішні суперечності, відносна самостійність у межах системи мислення людини взагалі. Важлива роль у формуванні економічного мислення належить економічній науці, загалом, і політичній економії як її теоретико-методологічній основи, зокрема. Своєю чергою, ці науки повинні узагальнювати раціональні ідеї, положення світової економічної думки, адекватно відображати реалії дійсності і передбачати тенденції їх розвитку із урахуванням національних умов. Особливо важливе значення цей пункт має для формування економічного мислення в Україні. Водночас процес формування економічного мислення у перехідний період має в Україні однобічний характер. Наголошується лише на позитивних рисах ринкової економіки, зокрема впливу конкуренції на зниження втрат виробництва і економію живої та уречевленої праці, спонукання працівників до продуктивної праці, відсутність дефіцитних товарів і послуг тощо, на її здатності вирішити головні економічні проблеми, соціально захистити людей тощо. Замовчуються її негативні риси, зокрема неспроможність рівномірно розвивати економіку, забезпечити порівняно однаковий рівень життя, породження нею монополій та монополістичних тенденцій у розвитку економіки, екологічної кризи, різкої поляризації суспільства тощо. Тому під час формування економічного мислення громадян необхідно всебічно розкривати плюси і мінуси ринку, виробляти тверде переконання, що негативні риси ринку значною мірою долаються під час державного регулювання економіки, вдосконалення системи

планування на підприємствах, що ринкові важелі управління народним господарством необхідно органічно поєднувати з державним регулюванням.

У сучасних умовах переходу України до ринкової економіки для нашого суспільства постає надзвичайно важливе завдання: сформувати у молодого покоління новий тип економічного мислення. Це завдання частково реалізується через економічну освіту, яку набувають студенти системи ВНЗ. Необхідно орієнтувати нові навчальні програми з економічних дисциплін на вивчення проблем ринкової системи економіки загалом, особливо таких важливих параметрів та атрибутів ринку, як попит і пропозиція, механізм ринкового саморегулювання, конкуренція тощо. Адже „зрівнялівка” та „індивідуалізація” у підході до людини як фактори адміністративно-командної системи економіки відходять в минуле, а саме: конкурентні засади, творча підприємницька ініціатива та інші суто ринкові важелі розвитку суспільства мають тепер все вагомніше значення. Випускники вищої школи в таких умовах не тільки повинні оволодіти потрібними їм в умовах ринку економічними знаннями, але й навчитися швидко орієнтуватися в економічних процесах, оперативно приймати раціональні самостійні рішення, поєднувати гуманістичні та економічні інтереси. Всі ці елементи і виступають складовими сучасного економічного мислення.

Для досягнення мети формування у студентів такого типу мислення викладачам ВНЗ варто ширше застосовувати нові активні форми вивчення економічної теорії: проведення семінарських занять з використанням елементів змагальності та творчості в обговоренні проблем, розвиток форм самостійної роботи студентів, використання сучасних методів тестування тощо. Особливого значення набуває розвиток наукової студентської роботи і проведення наукових студентських конференцій. Не менш важливим напрямком формування економічного мислення виступає також проведення занять зі спецкурсів, таких, зокрема, як „Основи менеджменту та маркетингу”. Вони дають можливість розвивати студента як особистість, навчати його мистецтву спілкування з людьми, виховувати навички культури поведінки, загалом, і підприємницької культури, зокрема.

Отже, активізація форм навчання з вивчення економічних дисциплін сприятиме формуванню сучасного економічного мислення студентської молоді. Це мислення повинно спиратися не лише на глибокі знання економічних процесів суспільного життя, але й на почуття громадянського обов’язку і особистої відповідальності кожного за участь у цих процесах.

Вікторія Драник

Національний технічний університет України “Київський Політехнічний інститут”

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ КОЛЕКТИВОМ ЯК СФЕРОЮ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ (ТЕЗИ)

© Драник В., 2008

Як і в будь-якій сфері життя людини, в управлінні існує багато наукових розробок, які сприяють вирішенню тих чи інших проблем, що виникають з часом. До проблем управління належать такі, наприклад, як індивідуум і колектив, мотивація до праці, конфлікти, кадровий склад, кваліфікаційний рівень, соціально-психологічний клімат, роль керівника трудового колективу у вирішенні всіх цих проблем управління. Ці проблеми стосуються насамперед соціальної сфери життя людини. До цього можна додати і виробничу, і психологічну, і моральну сфери життєдіяльності людини. Але вирішальне значення мають філософські аспекти існування самого управління та можливості оптимізації управління трудовим колективом. Адже ті процеси, що відбуваються в управлінні, та і саме управління загалом мають суперечливий характер, що в філософській науці визначається як єдність і боротьба протилежностей. Проте водночас на цей філософський канон має вплив існування колективної праці, що є проявом такої властивості людей,